

Гроші — особливий товар, що є загальною еквівалентною формою вартості інших товарів. Гроші виконують функції мірила вартості та засобу обігу. Крім того, вони є засобами нагромадження та платежу. З утворенням світового ринку деякі національні гроші виконують функції світових.

Історія виникнення грошей

В економічній теорії виділяють дві основні концепції походження грошей:

Раціоналістична — гроші виникли як наслідок певної раціональної угоди між людьми через необхідність виділення спеціального інструменту для обслуговування сфери товарного обігу.

Еволюційна — гроші виділяють із загальної товарної маси, оскільки вони найпридатніші для виконання функціональної ролі грошового товару. Той чи інший товар стає грішми лише в межах певної особливої суспільної форми, товарного виробництва й обігу.

Передбачається, що ще 100 000 років тому виникли бартерні операції — прямий безгрошовий обмін товарами. Проте в безгрошових суспільствах в основному діяли подарунки або позики. Наступним етапом стало виникнення товарних грошей, тобто, коли в якості грошей використовувались різні матеріальні носії. Перша згадка про термін «гроші» датується 3000 роком до Р. Х., це був клинописний текст на глиняній табличці із Месопотамії.

З найдавніших часів грошми були різні товари: хутра звірів, металеві сокири, мушлі каури тощо. Однак завдяки своїм фізичним властивостям найбільш вживаним загальним еквівалентом вартості дуже швидко стають благородні метали: золото та срібло. Згодом вони набирають форми монет.

У своїй «Історії» Геродот вказує, що першими використовувати металеві монети почали лідійці. Сучасні вчені вважають, що перші монети були з електрума і чеканились близько 650–600 р до Р. Х. Швидке розповсюдження монет пов'язано із зручністю їх зберігання, дроблення і об'єднання, відносною великою вартістю при невеликій вазі та обсягу, що є дуже зручним при обмінних операціях.

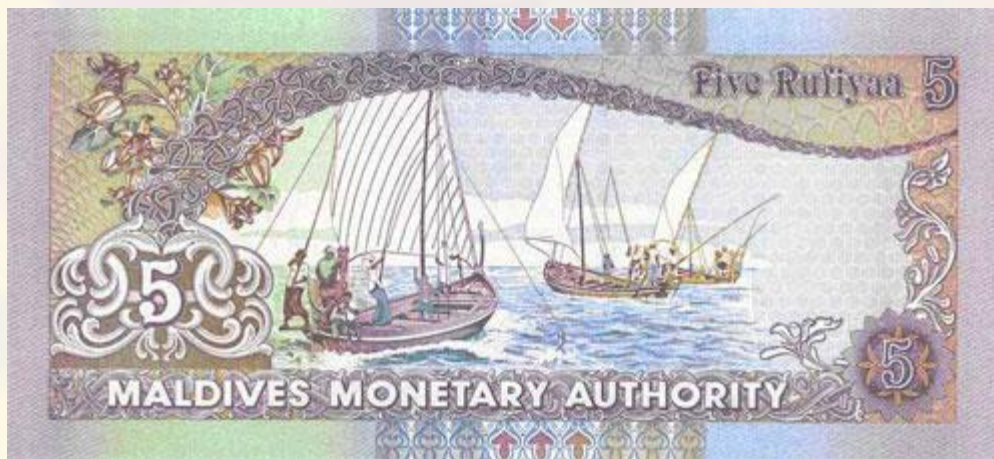
Паперові гроші або банкноти були вперше використані в Китаї за часів династії Сун. Ці банкноти, відомі як «jiaozhi», еволюціонували з векселів, що були у використанні з сьомого сторіччя. Тим не менш, вони не витісняють традиційних грошей, і були у використанні поряд з монетами. В Європі банкноти були вперше випущені Банком Стокгольма в 1661 році.

Найнезвичайніші гроші світу

Світ грошей багатолікий і різноманітний. В ньому зустрічаються дивні, незвичайні і просто дуже красиві грошові банкноти. Часто на грошах показані заняття місцевих жителів або види природи. Ось ямайська банкнота – на ній зображений тропічний пляж.

Море, кокосові пальми, вітрильники – ніжні кольори мальдівських рufій приємно тішать око. Власне кажучи, окрім рибальства і збору кокосових горіхів, на Мальдівах робити нічого. Це одна з бідних країн світу.

На грошах країн Персидської затоки часто зображують нафтові промисли, порти, суперсучасні об'єкти інфраструктури. На цій купюрі в п'ять бахрейнських динарів – видобуток нафти.

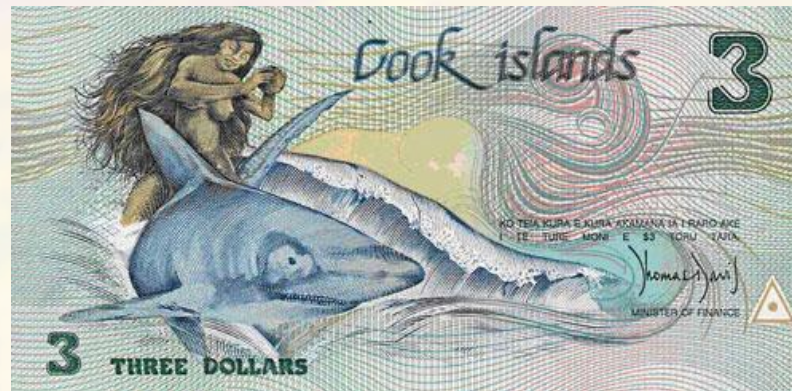
Тварини, риби, птахи присутні на грошах багатьох країн. Ще одна грошова купюра Бахрейна – з кіньми, що біжать.

Симпатична сорока розташувалася на купюрі 2 таки (така – грошова одиниця Бангладеш).

Три долари на островах Кука. Малюнок на грошовій купюрі якнайкраще відповідає цим далеким від цивілізації, загубленим посеред океану екзотичним місцям.

Зворотна сторона ста доларів Багамських островів:

Бувають і “казкові” гроші. На зворотному боці купюри 20 шведських крон подана ілюстрація до казки С. Лагерлеф “Дивна подорож Нільса Хольгерсона з дикими гусами по Швеції”.

Є і “спортивні” гроші: наприклад, 10 доларів Сінгапуру і 10 доларів Нової Зеландії.

У Румунії була випущена грошова банкнота, присвячена сонячному затемненню 11 серпня 1999 року. Затемнення добре спостерігалось на території всієї Європи, а в столиці Румунії – Бухаресті – було повним.

Загалом, грошові банкноти різних країн з кожним роком стають красивішими. На грошах все менше політичних і релігійних сюжетів, все більше пейзажів, історичних пам'яток, портретів творчих діячів. На сьогодні гроші можна розглядати як один із засобів для залучення туристів. Дійсно, барвисті образи на грошових купюрах представляють будь-яку країну набагато наочніше, ніж її герб, прапор або інша державна символіка. При цьому гроші стають менше за розміром – це відбувається із-за економії матеріалів і для зручності використання. Захист від підробок усе більш удосконалюється, росте випуск пластикових грошей.

Цікаві факти про гроші

Гроші і покарання

Не встигли з'явитися перші гроші, як їх почали активно підробляти. Доля перших фальшивомонетників була незавидною: з ними жорстоко розправлялися. У Стародавній Русі злочинців спалювали, кидали на розтерзання диким звірам, вливали їм в горло розплавлене олово або топили в річці. У Англії фальшивомонетникам відрубували праву руку і статеві органи. Підробка американських грошей загрожувала стратою.

Грошові колекції

Перша у світі колекція монет належала китайцеві, який жив в XIII ст. і зумів зібрати монети, загальною вагою трохи менше 500 кг. Найстаріша монета в колекції нумізмата датувалася 200 роком до н.е.!

Гроші і марнославство

Першим егоїстом, що наказав увіковічнити власний профіль на державних монетах, був Олександр Македонський.

Цікаві факти про гроші

Гроші і творчість

Гроші споконвіків були джерелом натхнення для ювелірів, художників, письменників і дизайнерів. Ще за часів Римської імперії з монет робили оригінальні ювелірні прикраси.

Гроші і фільми

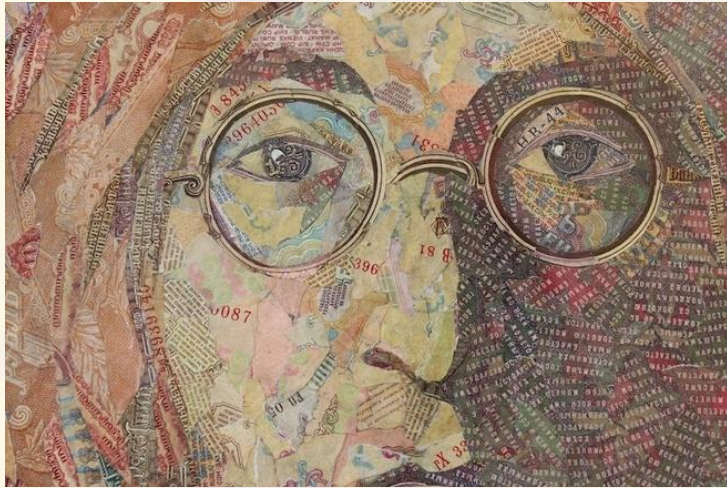
Сценарій американського фільму “Інтуїція” з’явився на світ завдяки китайській традиції писати на паперових грошах свої координати і побажання до шлюбного партнера і запускати банкноти в оборот. Таким чином багато китайців знайшли свою другу половинку.

Гроші й образотворче мистецтво

Російський художник Анатолій Орлов творить свої картини із старих паперових грошей, американський художник Адріан Фірт створює портрети політиків за допомогою пенні, а його співвітчизник Марк Скай використовує доларові банкноти для виготовлення авторських орігамі.

Гроші і мода

Стодоларові банкноти послужили матеріалом для створення унікальної вечірньої сукні загальною вартістю 100 000 американських доларів. Її використовували для реклами національної лотереї в Сполученому Королівстві.

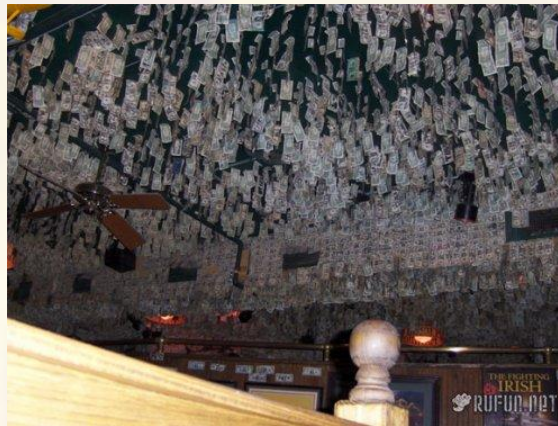
Цікаві факти про гроші

Грошові сни

Якщо вам приснилися миші, блохи або таргани, чекайте значного надходження грошей до сімейного бюджету.

Гроші та інтер'єр

Жартівливий вчинок офіціанта ірландського паба, який приклеїв свої чайові до стінки, послужив джерелом натхнення для дизайнерів інтер'єру. Тепер стіни і стелю паба прикрашають більше 500 000 паперових доларів.

Цікаві факти про гроші

Гроші та реклама

Найоригінальніша рекламна кампанія з використанням грошей мала місце в Америці. Для залучення відвідувачів до супермаркету на околиці міста в гармату “зарядили” 8 тисяч доларів і вистрілили в повітря. Найуспішніші ловці літаючих грошей отоварилися в тому ж супермаркеті.

Грошовий пам’ятник

Меморіал зниклим без звістки, присвячений жертвам абортів, є грошовою скарбничкою вагою 156 тонн. У ній знаходиться 50 мільйонів американських пенні.

Гроші і хобі

Найдорожчим хобі, на яке людство витрачає більше, ніж на антикваріат і яхти, виявилось звичайне садівництво!

Грошове безсмертя

У Німеччині з відслуживших своє банкнот роблять добрива для сільського господарства, в Росії – руберойд, в Україні – туалетний папір.

Цікаві факти про гроші

Гроші і погода

Дослідження показали, що в теплу сонячну погоду люди більш охоче розлучаються з грошима і витрачають більше, ніж в похмурі дні.

Гроші та психологія

Недавно американські дослідники довели, що перерахунок грошей сприяє покращенню настрою.

Гроші та історія

Людовіка XVI, короля Франції, коли він тікав від народу, що повстав під час Французької революції, у часи, коли ще не було фотографій, новин та Інтернету, впізнали по зображенню на монеті і стратили. У 1748 році відомий російський науковець Михайло Ломоносов отримав премію у розмірі 2 тис. рублів, паперових грошей тоді ще не було, і йому довелося везти отримані 3, 5 тони мідних монет на 10 повозках.

Гроші та статистика

92 % людей між коханням всього свого життя та багатством обирають багатство.

Вважається, що гроші – основна причина всіх сімейних негараздів
Кредитних карток в США більше, ніж людей, що там проживають.

Цікаві факти про гроші

Грошова лексика

Ми часто вживаємо вирази з грошовою лексикою, але рідко замислюємося над їх походженням. Сьогодні мало хто знає, що:

- спочатку назви європейських грошових одиниць (фунт, марка, ліра, крона) були одиницями ваги;
- слово “копійка” пішло від назви срібної монети, на якій був зображений Георгій Побідоносець із списом в руці;
- “грошем” спочатку називали велику срібну монету, яка чеканилася в Італії;
- слово “напартачити” має відношення до грошей: “партачами” в Стародавній Русі називали фальшивомонетників, а “партачити” означало “карбувати фальшиві монети”;
- вислів “внести свою лепту” походить з Греції і означає внести мідну монету малої вартості як пожертвування;
- “газетта” – це назва дрібної італійської монети. Рівно стільки в 1556 році коштувало перше друкарське видання міста Венеції. “Газетти” знецінилися сотні років назад, а “газети” схоже, будуть з людством завжди.

